పెద్ద మావయ్య

అమ్మ రాసిన ఉత్తరం రెండు లైన్లే అయినా నన్ను వెన్నాడుతోంది. ఎప్పుడూ పెద్ద ఉత్తరాల్రాసే అమ్మ రెండులైన్లు గీసి పడేసింది.– 'పెద్దమావయ్య పరిస్థితేం బాగాలేదు, ఒక్కసారి నువ్వొచ్చి చూసి వెళ్తే బావుంటుంది.' అని మొన్న మొన్న సంక్రాంతి నాటికి నిక్షేపంలా ఉన్న పెద్దమావయ్యకి ఉగాది నాటికేమైంది? నావూహకందడం లేదు. పోనీ, విషయాన్ని వివరంగా రాయొచ్చుగా అమ్మైనా!

చీటికీ మాటికీ రాజధాని నుంచి సెలవు మీద వెళ్లడమంటే మాటలా? సెలవు దొరకడమొక ప్రోబ్లమైతే, అనుకున్నప్పుడు ట్రెయిన్లో రిజర్వేషను దొరకడం మరో ప్రాబ్లెమ్. ఇక, తరిగిపోయిన రూపాయి విలువా, పెరిగిపోయిన ఆర్టీసీ వారి చార్జీలూ– రైల్వే వారి వడ్డింపులూ తడిసి మోపెడవుతుంది. అన్నిటికన్నా ముఖ్యంగా ఆ రోడ్డుమీద దిగి, రిక్షా దొరక్కపోతే డొంకదారిన పడి నాలుగైదు కిలోమీటర్ల నడక గొప్పఘోరమైంది. వర్షం వస్తే ఎక్కడ మునిగిపోతామో అనిపించేంత పెద్ద గోతులూ, మిగిలిన రోజుల్లో పిల్ల తెమ్మరకి కూడా పైకి లేచిపోయి ఊపిరి తిత్తుల్లో దట్టంగా పేరుకుపోయే దుమ్మూ ధూళీ భయపెట్టేస్తూ ఉంటాయి. ఒక్కొక్కప్పుడు ముద్దుగా పడకెక్కిస్తాయి కూడా. నిజం చెప్పుకోవాలంటే ఇక్కడికి రాకముందు ఆ వూరు స్వర్గధామం నాకు. హాస్టల్లో ఉండి చదువుకోడానికి వెళ్లి ఎన్నిసార్లు కాలేజి ఎగ్గొట్టి ఊరు చేరుకోలేదు! అమ్మ మీది బెంగ కూడా వీగిపోతోందిప్పుడు. రాజధాని రమణీయత అల్లాంటిది.

అదృష్టం బాగుండి వెంటనే సెలవుదొరికింది, గౌతమిలో రిజర్వేషన్ కూడా.

పెద్ద మావయ్యకేమైందోననే ఆందోళనతో సరిగా నిద్రపట్టనేలేదు. తెల్లవారురఝామునెప్పుడో మెలకువొచ్చేసింది.

రిక్షాలో ఊరు చేరే సరికి రేడియోలో సుప్రభాతం వస్తోంది. తిన్నగా పెద్దింటికెళ్లి మావయ్యని చూసి వెళ్దామనుకున్న ఆలోచన మార్చుకొని ముందుగా అమ్మ దగ్గరకే వెళ్లాను. దట్టంగా కళ్లాపి చల్లిన పచ్చని వాకిట్లో గొంతుక్కూర్చుని ముగ్గులేస్తోంది చిట్టెమ్మ. రెండు వేళ్ల సందునుంచి పిండిని సన్నని ధారగా పోస్తూ అప్పటికే వాకిలంతా లతలులతలుగా ముగ్గులు పెట్టింది. రిక్షా అగిన అలికిడికి తలెత్తి చూసి, చేతిలోని ముగ్గు చిప్పనక్కడే వదిలేసి, ''పెద్దమ్మగారూ, కవితమ్మగారొచ్చేసేరు'' అంటూ లోపలికో కేక వేసి,

రిక్షా దగ్గరకి పరుగెత్తుకొచ్చింది. ముగ్గంటిన చేతుల్ని పరికిణీకి తుడిచేసుకొని సూట్‌కేస్ సందుకుంది.నేను రిక్షాకి డబ్బులిచ్చి వెనక్కి తిరిగేసరికి చిట్టెవ్మ మాయమైంది. అమ్మ లోపలెక్కడో ఉంది కాబోలు, దీనికేక వినపడిందో లేదో, బైటికొస్తున్న అలికిడి లేదు.

చెప్పులు గుమ్మంలో విడిచి లోపలికి వెళ్లేసరికి గుమ్మపాల చెంబు మీద కొంగు కప్పి లోపలికి తెస్తోంది. ఒక్క గెంతులో అమ్మ దగ్గరకి చేరుకొని నడుం చుట్టూ చెయ్యి వేసి '' అమ్మా బాగున్నావా'' అన్నాను.'' ఉండుండవే ,పాలు ఒలికి పోగలవ్, ఉత్తరం అందగానే నువ్వొస్తావని తెలుసు.నీ కిష్టమని ఇవేళ పరవాన్నం చేద్దామని పాపం ఆ తువ్వాయి ముండకి ఒక్క చుక్కన్నా మిగల్చకుండా పితుక్కొచ్చాను''

అంటోంది అమ్మ.

సూట్‌కేసు పుచ్చుకొని పశువుల కొట్టంలోకెళ్లిపోయినట్టుంది చిట్టవ్మ అమ్మవెనకే వస్తూ ముసిపెంగా నవ్వుతోంది.

''పరవాన్నాలూ గిరవాన్నాలూ తర్వాత కానీ ముందు నాక్కొంచెం కాఫీ నీళ్లియ్యి, ఒక్క క్షణంలో మొహం కడుక్కొచ్చేస్తాను'' అన్నాను.

ఎందుకో ఈ వాతావరణంలోకి , ఈ ఇంట్లోకి, అందునా అమ్మ దగ్గరికి రాగానే బాల్యంలోకి వెళ్లిపోయినట్టుంటుంది.

''కాపి నీళ్లేం కర్మండి, గుమ్మపాలతో చిక్కటి కాఫీ తాక్క'' అని నవ్వుతోంది చిట్టి.

'' అఘోరించావులే నోర్మూసుకో'' అంటోంది అమ్మదాన్ని ముద్దుగా మంద లిస్తూ.

నోట్లోంచి బ్రష్షునోసారి బైటికి తీసి '' అవునే అమ్మా, పెద్దమావయ్యకి ఒంట్లో బాగాలేదన్నావు కదా, నువ్వు ఇక్కడుండి పోయేవేం, దగ్గరుంటే బావుండేది కదా'' అన్నాను..

'' ఒంట్లో బాగాలేక పోవడమేంటే?'' అంది అమ్మ ఆశ్చర్యార్ధకంగా, ఈ సారి బిత్తరపోవడం నా వంతైంది.

'' అదేవిటే, మరేం రాసేవునువ్వుత్తరంలో, పెద్దమావయ్య పరిస్థితేం బాగాలేదని రాయులే?''

'' అవునూ, అలాగంటే ఇలాగనా?''

''మరింకేవిటి, అయ్యో అనవసరంగా నా చేత సెలవు పెట్టించేసేవు కదా'' అన్నాను విసుగ్గా.

'' వెధవుద్యోగం నువ్వూను కాసేపు ఆగోలాపు. అంటే ఆరోగ్యం చెడిపోయి మనిషి మంచమెక్కితేనే బాగాలేనట్టా? మనసు ముక్కలైపోయి కుమిలిపోతూంటే బాగానే ఉన్నట్టు లెక్కన్నమాట!'' అంటోంది అమ్మ. ఆ తిరకాసేంటో అర్ధం కాక ''ముందు కాఫీ ఇవ్వు'' అని పీట వాల్చుకొని కూలబడ్డాను.

అమ్మ కాఫీ తొరిపిచ్చింది. ఒక్క గుక్క తాగగానే ప్రాణం లేచొచ్చింది. ఎక్కడికెళ్లినా, ఎంత డబ్బు పోసినా అమ్మచేతి కాఫీ లాంటి రుచికరమైన కాఫీ దొరకదు.

అప్పుడిక అమ్మ విషయాన్ని క్లుప్తంగా చెప్తూ'' అక్కడికీ నేనన్నాను, నేను చచ్చేననుకున్నావట్రా అన్నయ్యా, ఈ ఇల్లు నీది కాదా' అని, వెర్రి నవ్వొకటి నవ్వేసి ఊరుకున్నాడు. చిట్టిచేత బియ్యం పప్పులూ పంపిస్తే వెనక్కి పంపించేసాడు. అసలు వాడి ఉద్దేశమేంటో నా కర్థం కావడం లేదు. వాడితో బాటు ఆనోరూవాయీలేని పిల్లని కూడా పస్తులుంచుతున్నాడు'' అని కళ్లొత్తుకుంది.

స్నానం చేసి, కొంచెం రిలాక్సై చిట్టిని తీసుకొని ఊరి బైటి కోవెల తోటవైపు నడిచాను.

'' అల్లదేనండి పెద్దమావయ్య గారేసుకున్న గుడిసి'' అని వేలితో చూపించింది చిట్టి. గోదారి లంకల్లో దొరికే రెల్లు గడ్డి మూపురం కన్పిస్తోంది. కోనేటి గట్టెక్కేసరికి క్రమంగా కుటీరం రూపు కట్టింది. ఎప్పుడు పెంచేరో కాని ఇంటి చుట్టూ మొక్కలకి పూలు విరగబూసి ఉన్నాయి. చిరుగాలి కోనేటి నీళ్లకి గిలిగింతలు పెట్టి చిన్ని చిన్ని అలల్ని సృష్టిస్తోంది. నాచుమీది తేటనీళ్లు ఉదయపుటెండకి మిలమిల మెరుస్తున్నాయి. 'శోభిల్లు సప్తస్వరా' అంటున్న పెద్దమావయ్య గళం గాలి అలల మీద దూరం నుంచి తేలితేలి వస్తోంది. త్యాగరాజ స్వామి కీర్తనలు మావయ్య గొంతునుంచి భావస్ఫోరకంగా వినడం అలవాటే మా కందరికీ. ఈ రోజెందుకో జగన్మోహినీ రాగంలో కాస్తంత విషాదాన్ని మిళాయించి పాడుతున్నట్లుంది. రూపక తాళానికి అనుగుణంగా పడుతున్నాయి నా అడుగులు. పెద్ద మావయ్య కృషి వల్లే మా కుటుంబల్లో ఆసక్తి ఉన్న వాళ్లం దరికీ కాస్తో కూస్తో స్వర జ్ఞానం అబ్బింది. మావయ్య శిష్యగణంలో ఆయన అభిమానాన్ని పూర్తిగా సంపాదించింది నేనే.

''మేనమామ వారసత్వంగా గాత్రం దీని కబ్బింది. మా అన్నయ్య పిల్లలెవరికీ రాలేదు సుమండీ!'' అని అమ్మ గర్వంగా అనడం చాల సార్లు నేను విన్నాను.

'' ఓరి ఓరి, దూరానికిన్ని రంగుల్లో అంపడతన్నాయాండీ, తీరాచూస్తే బిళ్ల గన్నేర్లూ, కనకాంబరాలు, చంద్రకాంతపూలూను, అన్నీ వాసనలేని పూలే'' అంటోంది చిట్టి. ధాని మాటలకి నాధ్యానం చెదిరేసరికి కుటీరం ముందున్నాం.

'అవును పెద్దమావయ్య ఎప్పుడూ వాసనలేని పూల చెట్లనే పెంచుతూవచ్చేడు' పెద్ద మావయ్య ఇంటిని తేరి చూడ్డానికి మెడనొప్పెట్టే అవసరం లేదిక. నాతల కన్నా జానెడు ఎత్తుందేమో కుటీరం, అంతే!

వంగి లోపలికి చూసేను. కుటీరం మధ్యలో చిరు చాపమీద బాసిం పట్టు వేసుక్కూచుని కళ్లు మూసుకొని పాడుతున్నాడు మావయ్య.

కుడిచెయ్యి ఆయన తొడమీద తాళనర్తనం చేస్తోంది. ఆ చెయ్యి పైకి లేచి

నప్పుడల్లా కప్పుకున్న పై పంచె చిరుగులోంచి పక్కటెముకలు స్పష్టంగా కన్పిస్తున్నాయి. బంగారం లాంటి ఆయన మేని చాయ ఏమైందో తెలీదు, రాగి రంగు అద్దుకున్నట్టుంది శరీరం. వీణ లేకుండా గొంతెత్తడానికి ఇష్టపడని మావయ్య ఈ రోజు ఒంటరిగా కూర్చుని పాడుతున్నాడు. గళాన్ని ఎంత గొప్పగా విప్పగలడో అంత గొప్ప వైణికుడు మావయ్య.

చిట్టిని మాట్లాడొద్దని సైగచేసి, వాకిట్లో బకెట్లో నీళ్లని ఓ చెంబెడు కాళ్లమీద నెమ్మదిగా ఒలకబోసుకొని లోపలికి అడుగు పెట్టేను. తెచ్చిన పళ్లని చిట్టిచేతుల్లోంచి అందుకుని ఆయన ముందుంచి నెమ్మదిగా చాప చివర కూర్చున్నాను.

మావయ్య వెనక రెండు పుస్తకాల బీరువాలు, ఒక బీరువా మీద ఎప్పటిదో పాత కాలం నాటి సరస్వతీ విగ్రహం తప్ప మరేం లేవు ఆ గదిలో. అడ్డుగా కట్టిన తడక దాటుకుని వంటిల్లు కాబోలు అటు నడిచింది చిట్టి. మరుక్షణం ప్రతిమ తడి చేతుల్తో పరుగెత్తుకొచ్చి నన్ను వాటేసుకుంది. దాని ముఖంలో ఆనందమో, దుఃఖమో తెలీని భావం. కళ్లు మాత్రం నీటి చెలమల్లా ఉన్నాయి.

ఈ సందడికి కళ్లు విప్పిన పెద్దమావయ్య సంభ్రమంగా చూస్తూ

'' అరె ,కవితొచ్చిందీ ! ఎప్పుడొచ్చేవమ్మా'' అంటున్నారు. ఆయన ముఖంలో ఆనందం తాండవించింది. '' ఇవన్నీ ఏమిటి'' అన్నారు పళ్లవైపు చూస్తూ.

'' ఏం లేదు లే మావయ్య, మీ కిష్టమని వస్తూ వస్తూ కిస్‌మిస్ పళ్లు తెచ్చేను. నగరంలో పుష్కలంగా దొరుకుతాయవి. ఇక ఇవి, వీటిని కర్బూజా పళ్లంటారు,మనకిటువైపు దొరకవు. కోసిన ముక్కల్లో పంచదార అద్దుకొని తింటే చాలా బావుంటాయి.''

'' ఆహా!'' అని నా వైపు ఆదరంగా చూస్తూ ''పిచ్చిపిల్లా! అంత దూరం నుంచి ఇంత బరువు మోసుకొచ్చేవా?'' అంటున్నారు. నెరిసిన చెంపలూ, మాసిన గడ్డంలో మొలుచుకొచ్చిన తెల్లవెంట్రుకలూ... పెద్ద మావయ్య ఎవరో కొత్త వ్యక్తిలా ఉన్నాడు. ఆ దైన్యం ఆయన రూపంలోకి నిజంగా చొరబడిందా ,నేనూహించుకుంటున్నదా? ఎప్పుడూ మడత నలగని ఖరీదైన పొందూరు ఖద్దర్లో కడిగిన ముత్యంలా కన్పించే మావయ్య అమ్మకన్నా చిన్నవాడిగా అన్పించే వాడు. పెద్దమావయ్య అని పిలవడమేకాని, నిజానికి చిన్న మావయ్య ఇంకెవరూ లేరు. అమ్మమ్మకి మావయ్య, అమ్మ ఇద్దరే సంతానం. అమ్మమ్మ, తాతయ్య 'పెద్దాడా' అని పిలవడం వల్ల అమ్మకి 'పెద్దన్నయ్యా' అని పిలిచే అలవాటైందట. దాన్నందుకుని చిన్నప్పటినుంచి నాకూ పెద్దమావయ్య అని పిలిచే అలవాటు.

అమ్మమ్మ వాళ్లదీ మధ్యతరగతి కుటుంబం. తాతయ్యకున్న ఎకరం లోంచి అరెకరం మడిచెక్క కట్నంగా ఇచ్చి బడిపంతులుగా ఈ వూరి కొచ్చిన మా నాన్నగారికి అమ్మని పెళ్లిచేసారట. అప్పటికి అమ్మకి పధ్నాలుగేళ్లు, మావయ్యకి పదహారేళ్లనట. ఎందుకో

తెలీదు మావయ్య మద్రాసులో తప్ప చదవనని హఠం పట్టుక్కూర్చున్నాడట. నాన్న ఇంటికి అల్లుడిగా కాకుండా పెద్దకొడుకులా నిలబడి మావయ్యని స్కూల్ ఫైనల్ తర్వాత చదువు కోసం మద్రాస్ పంపించారట, అక్కడ మావయ్య దృష్టి చదువు మీద కన్నా లలిత కళల మీద ఎక్కువగా లగ్నమైంది. ఫలితంగా ఇంటర్మీడియట్ ఎలాగో అత్తెసరు మార్కులతో పాసై, డిగ్రీ వెళ్లగొట్టి ఇంటికి తిరిగొచ్చాడట. పచ్చని పసిమిచాయతో దగ్గరదగ్గర ఆరడుగులుండే మావయ్యది కన్ను చెదిరిపోయే అందం. దానికితోడు నగర నాగరికతని ఒంటబట్టించుకుని వచ్చాడేమో, ఊరికల్లా మోతుబరి, రెండువందలెకరాలకధిపతి సీతారామయ్య గారి దృష్టినీ, ఆయన ఏకైక పుత్రిక దమయంతి దృష్టినీ ఇట్టే ఆకట్టుకున్నాడు.

తాతయ్య అభిప్రాయంలో మావయ్య రూపం తప్ప తెలివి ఏ మాత్రం లేని అమాయకుడు. మనసూ శరీరమూ మృదువైనవాడు. అలాంటి వాళ్లకి పుష్కలంగా జరుగుబాటుండాలి. కష్టానికి ఏ మాత్రం పనికిరారు. అదంతా ఆలోచించి ముందు చూపుతో తాతయ్య మావయ్యని సీతారామయ్య గారికి ఇల్లరికపుటల్లుణ్ని చేసాడు. ఉన్న వూళ్లోనే కాబట్టి ఎవరికీ ఇబ్బంది లేకపోయింది.

మొదలే దమయంతత్త అందగత్తె కాదు. ఇద్దరు బిడ్డల తల్లయ్యేసరికి మరీ మావయ్య పక్కన దిష్టిబొమ్మలా కనపడేది. సహజంగానే కళల మీద ఆసక్తి ఉన్నవాళ్లు మృదుహృదయులై ఉంటారంటారు. మావయ్య మృదుత్వం మరీ శృతిమించి ఉండేది. నగర జీవనానికి ఐదేళ్లు అలవాటుపడిన ఆయనకి పల్లెటూళ్లో ముళ్లమీద నిలబడినట్లుండేది. తరుచుగా జేబుల్లో డబ్బు నింపుకొని ఆయన మద్రాసులో కొన్నాళ్లుండి వస్తూండేవాడు.

ఆ ఇంటి వరకూ మాత్రం ఆయన కేవలం నిమిత్తమాత్రుడు. పెత్తనం అంతా ఆయన అత్తమామల చేతుల్లో ఉండేది. దాంతో ఆయనకి మరింత వెసులుబాటుగా ఉండేది. ఆ రాకపోకల రోజుల్లోనే మావయ్య తంజావూరు వీణొకటి కొన్నాడట. ఆయన సంగీత సాధనంతా మద్రాసులో జరిగింది. హఠాత్తుగా సీతారామయ్యగారు మరణించగానే ఆయనకాజీవితం మీద మొహం మొత్తిందెందుకో, నిజమెంతో తెలీదు కాని మావయ్యకి సంగీతం మీద ఆసక్తి కలిగేందుకు కారణమైన గొప్పవిద్వాంసురాలొకావిడ, మావయ్యకి అతి సన్నిహితురాలు అమెరికా వెళ్లిపోవడమే అందుక్కారణమని అమ్మ చెప్పింది. ఆవిడలా వెళ్లిపోవడానికి కారణం దమయంతత్తా, వాళ్లమ్మా కల్సి మద్రాసెళ్లి ఆవిడతో పోట్లాడ్డమేనని కూడా చెప్పింది. ఏ సమస్యైనా మనం చూసే విధానం మీద కూడా ఆధారపడి ఉంటుందనుకుంటాను. అమ్మకి అమాయకత్వంలా కన్పించిన మావయ్య వ్యక్తిత్వం దమయంతత్తకీ, వాళ్లమ్మకీ మరోలా కన్పించింది.

మావయ్య మద్రాసు విడిదిని ఖాళీ చేసి వచ్చేటప్పుడు ఒక వేన్ నిండా పుస్తకాలే వచ్చాయట. పెద్ద మేడలో ఉన్న నల్లచేవ కర్రతో చేసిన అపురూపమైన ఫర్నీచర్ కూడా అక్కణ్నించే వచ్చిందట.

కొబ్బరితోటలూ, మామిడితోటలు, పంటపొలాలు చూడాల్సిన భాద్యతంతా మద్రాసు నుంచి వస్తూనే మావయ్యమీద పడింది. మావయ్య గొప్ప సౌందర్యారాధకుడు. ఆయన ఇంటినుంచి బైటికెళ్లి రావడానికి చాలాఅందమైన సవారీ బండొకటి తయారు చేయించుకున్నాడు. స్వయంగా బండికి కట్టే గుర్రాన్ని బలిష్ఠమైన దాన్నిగా చూసి మద్రాసు నుంచి తెప్పించుకున్నాడు. ఆ గుర్రం పోషణ చూడ్డానికి,మాలిష్ చెయ్యడానికీ ప్రత్యేక మైన పనివాడొకడుండేవాడు.

నాకు ఊహ తెలిసేనాటికి మావయ్య అలా మహారాజులాగా సవారీ బండిలో ఎక్కి పొలానికి వెళ్తూ ఉండేవాడు. తిరిగొచ్చేటప్పుడు తప్పకుండా రోజూ ఆ బండి మా ఇంటి ముందు ఆగేది. తను తెచ్చిన పండో ఫలమో నా చేతిలో పెట్టి, నన్నెత్తుకొని ముద్దు చేసే వాడు మావయ్య. నాకు కవిత అని పేరు పెట్టింది ఆయనేనట, మా అమ్మకి కాన్పు ఆలస్యం కావడంతో నేను బాగా వయసుముదిరేక పుట్టేననే చెప్పాలి.నా చిన్నతనంలో నాన్నగారు కాలం చేసారు. అమ్మమ్మ, తాతయ్య నేను పుట్టకముందే పోయారు. ఇక నాకు అమ్మ, అమ్మకి నేనూ ,మాకు మావయ్య మిగిలేం. రాతకోతల అవసరాలేం లేకుండానే అమ్మమ్మగా రిల్లు,పొలం మాకు ఇచ్చేసాడు మావయ్య. ఆ అన్నాచెల్లెళ్ల అప్యాయతలు చూస్తూంటే 'అయ్యో, నాకూ ఓ తోబుట్టువు లేక పోయాడే ' అని బాధ వేసేది

తల్లి ముసలమ్మ గారి కోరికమేరకి ఆరుగురు బిడ్డల తల్లయ్యింది దమయం తత్త.నలుగురు మగసంతు, ఇద్దరాడ పిల్లలు.పెద్దాడు సీతారాముణ్ణి ముసలమ్మగారు దత్తత చేసుకుంది. సీతారాముడి తర్వాతి వాడు కిష్టుడు. పెద్దవాళ్ల ప్రమేయంలేకుండా తనకి నచ్చిన పిల్లని పెళ్లి చేసుకొని దుబాయ్ కాబోలు వెళ్లిపోయాడు. తర్వాతిది వృదుల . లక్షల కట్నం ఇచ్చి వృదుల పెళ్లి చాలా ఘనంగా చేసారు. అలకపాన్పు మీద అల్లుడికి కారు కొనిచ్చింది ముసలమ్మగారు.తర్వాతివాడు శ్రీనివాసరావు వాణ్ణి శ్రీశ్రీ అని పిలిచేవాడు మావయ్య. ఉత్తదుందుకుడు స్వభావి. పద్నాలుగేళ్ల వయసులో ట్రాక్టరు నడపబోయి చెట్టుకు గుద్దేసి చచ్చిపోయాడు. ఆ తర్వాతి వాడు శరత్, తర్వాతిది ప్రతిమ.

శ్రీశ్రీగాడి మరణం దమయంతత్తని బాగా కృంగదీసేసింది. అదేం రోగమో, ఆర్నెల్లు మంచం పట్టి ఆవిడా ఇహలోకాన్ని విడిచిపెట్టేసింది. అంతవరకూ 'దిగిరాను దిగి రాను దివినుండి భువికి ' అంటూ భావనాలోకాల్లో విహరించే మావయ్యలో ఏదో మార్పొచ్చింది. కొబ్బరిచెట్లల్లో,మామిడి తోపుల్లో గంధర్వుడిలా విహరించే మావయ్య క్రమంగా ఆధ్యాత్మిక ప్రపంచంలోకి అడుగుపెట్టేడు. ఆ మార్పు మొదటిసారిగా నాకే తెల్సింది. అంతవరకూ నాకు నేర్పిస్తున్న లలిత గీతాల స్థానంలో త్యాగరాయకృతులూ, భక్తి పదాలు చోటు చేసుకున్నాయి. నాసంగీత సాధన పూర్తిగా సాగనే లేదు. చదువూ, ఆ తర్వాత ఉద్యోగం అంటూ ఊళ్లు పట్టుకొని వెళ్లాల్సివచ్చింది.కానీ, మావయ్య ధర్మమా అని ఏ రాగమేదో, ఏతాళానికేలయో కొద్దిగా పట్టుబడింది.

''ఏంటమ్మా అంత దీర్ఘాలోచన'' అంటూ నవ్వుతున్నాడు మావయ్య. నవ్వుతో పెదవి సాగినప్పుడు ఎప్పట్లాగే బుగ్గ మీద సొట్టపడింది. కాని పెద్ద సైజు ముత్యాలు పేర్చినట్లున్న ఎడం పక్క పలువరుసలో ఒక పన్నులేదు. పెద్దమావయ్యని వయసు బలవంతంగా ఆక్రమించుకుంటోంది.

ఎన్నో ఒడిదుడుకులతో వెంటనే ఓ పరిష్కారాన్ని సృష్టించుకుని నలగకుండా నిలబడిన మావయ్య ఈ సారి ఓటమికి తలవంచేసేడు. ఆ విషయం స్పష్టంగా తెలుస్తోంది.

'' ఇదంతా ఏవిటి మావయ్యా? ఆ రాజభవనంలోంచి ఆ ఊరిచివరి కుటీరానికి ప్రస్థానమేవిటి? రాజ్యం పోగొట్టుకున్న రారాజులా ఈ రూపమేంటి? '' అడగాలనుకున్న ప్రశ్నల్ని దుఃఖం పొంగివచ్చి గొంతులో అణిచెయ్యగా ఒక్కసారిగా లేచెళ్లి మావయ్య భుజానికి తల అన్చి బావురుమన్నాను. ప్రతిమ ముందే వెక్కెక్కి పడుతోంది. మెత్తగా పూలదిండులా ఉండే మావయ్య భుజంలో బొమికలు గుచ్చుకుంటున్నాయి.

'' అరే, ఏంటిది కవితా! ఇప్పుడేం జరిగిందని ఈ దుఃఖం? ఊరుకోమ్మా, ఊరుకో .నిజానికి మన కళ్లకి కన్పించని అంతర్యామి ఏదో మనల్ని నడిపిస్తూ ఉంటుంది. ఈ లోపల మనం మూఢుల్లా కష్టాలకి దుఃఖపడిపోయి, సుఖాలకి ఆనందపడిపోతూ ఉంటాం''.నేను ఆశ్చర్యంగా తల ఎత్తి మావయ్య ముఖంలోకి చూడబోయేను. ఆయన ముఖం అటు తిప్పుకున్నాడు. ఆ కళ్లల్లోని కన్నీళ్లు నా దృష్టిని తప్పించుకోలేకపోయాయి.''ప్రతిమ పెళ్లొక్కటీ జరిగిపోతే ఇంకంతా నిశ్చింతే. ఆ పెళ్లి నిశ్చయం చేసుకోకుండా ఉంటే ఇదంతా వచ్చేదే కాదు. కాని, దానికి పెళ్లీ చెయ్యక, చదువూలేక ఎలా... ఎలా...?'' స్వగతం లాగా ప్రశ్నించుకుంటున్నాడు మావయ్య.

''అయినా, బావ మీ కన్నకొడుకు కదా, వాడితో పంతాలేవిటి మావయ్యా రెండు చెంపలూ వాయించి నోరుమూయించక'' అన్నాను.తెలీకుండానే నా గొంతులో కోపం తొంగి చూసింది. మావయ్య ఇటు తిరిగి ' ఎంత అజ్ఞానం !'' అన్నట్టు చూసేడు.

చిన్నగా నవ్వుతూ ''నీ బిడ్డల్ని అలా పెంచుదువుగానిలే, నా కది సాధ్యం కాలేదు'' అన్నాడు.'' అన్నట్టు ప్రతిమా! వడ్డించమ్మా భోజనాలు కానిద్దాం'' ప్రతిమ ఏదో ఇబ్బందిని దాచుకోడానికి ప్రయత్నిస్తూలేచింది.

''అమ్మగారూ,నేనెల్తా మీరెనకాలొత్తారని అమ్మగారికి చెప్తా'' అంది చిట్టి.

వంటింట్లో మూడు ఆకుల్లో వడ్డించిన అన్నాన్ని చూసి 'అరరే' అని లోలోపలే నొచ్చుకున్నాను. ఇద్దరికి వండిన అన్నాన్ని ముగ్గురికి పంచింది ప్రతిమ. గోడపక్కన అన్నం గిన్నెలో నీళ్లు పోసేసి ఉన్నాయి. చిట్టి పిడతలో కాస్త ఊరగాయ, చిన్నిగిన్నెలో కాసిన్ని మజ్జిగా మాత్రం ఉన్నాయక్కడ. వంచిన తల ఎత్తకుండా కూర్చుంది ప్రతిమ. అన్నీ సవ్యంగా జరిగుంటే మొన్న మాఘంలో పెళ్లికూతురై ఈ సరికి అత్తవారింట్లో ఉండాల్సిన పిల్ల.

పెట్టిన ముహూర్తం తప్పిపోయింది. ఈ పిల్ల లేకపోయుంటే ఈ పరిస్థితుల్లో మావయ్య ఏమై ఉండేవాడో!

చూపుడు వేలితో దాని చుబుకాన్ని పైకెత్తి, దానికళ్లల్లోకి చూడ్డానికి ప్రయత్నించాను, కాని అది వంచిన కళ్లెత్తలేదు.

'' అమ్మపోయినప్పుడు నాన్నగారు కోవెలకి అయిదెకరాల మాన్యం ఇచ్చేరు. దేవుడి ప్రసాదం అంటూ రోజూ ఇన్ని బియ్యం పంపిస్తున్నారు ఆచారి గారు '' అంది నెమ్మదిగా.

మావయ్య కాళ్లు కడుక్కుని వస్తున్న అలికిడై కొంచెం ఊరగాయ వడ్డించుకుని గబగబా అన్నం కలుపుకున్నాను. మావయ్యొచ్చి ఆకు ముందు కూర్చున్నాడు. గిన్నెలోని, మజ్జిగ రవ్వంత అన్నంలోకి వంపుకుని, మిగితా మేరకి నీళ్లు పోసుకొని అన్నాన్ని కలుపుతున్నాడు పెద్దమావయ్య. నాకు కళ్లెత్తి ఆయనవైపు చూసే ధైర్యం లేక పోయింది. ఆయన పనివాళ్లు కూడా అలాంటి తిండి తిని ఎరగరేనాడూ. ఉప్పైనా వేసుకోకుండా చప్పిడి అన్నాన్ని ఆయనలా తింటూ ఉంటే నా కడుపులో ఎవరో చెయ్యి పెట్టి కెలికినట్లైంది. ప్రతిమ కళ్లనించి రెండు కన్నీటి చుక్కలు టప్పుమని ఆకులో పడ్డాయి. అది గమనించి '' ప్రతిమా! ఈ మాత్రం తిండికి కూడా నోచుకొని వాళ్లెందరో ఉంటారు తెల్సా'' అంటున్నాడు మావయ్య మందలిస్తూ ''ఈ వయుస్సులో ఉప్పుకారం తినకూడదమ్మా నేను''

''శరత్ మాటేమిటి మావయ్యా'' అన్నాను నేను విషయాన్ని మళ్లిస్తూ ''వాడి గురించేం బెంగలేదు. సరస్వతీ కటాక్షం వాడికబ్బింది. మెరిట్ స్కాలర్‌షిప్పొస్తోంది. ఆ చదువైపోతే ఆ తర్వాత వాడి దారి వాడే చూసుకుంటాడు.

''ఎప్పటెప్పటి పుస్తకాలో పని కట్టుకొని వెంట తెచ్చుకున్న మీరు వీణ నెందుకు అక్కడొదిలేసారు? అది మీ ఆప్తనేస్తం కదా, మీటే వాళ్లు లేని చోట ఎందుకది?''

''ఈ పుస్తకాలైనా నాన్న గారు తెచ్చుకోలేదు. హాల్లో వెక్కిరించినట్టున్నాయుట. అందుకని వాళ్లే పంపేసారు. వీణకి మాత్రం సుడులు మంచివట. అందుకని ఉంచేసుకున్నారు'' అంది ప్రతిమ.

వేసవి ప్రవేశిస్తున్న సూచనగా మధ్యాహ్నం ఎండ తీవ్రతని సంతరించుకుంటోంది. పైన రెల్లు గడ్డి వెయ్యడం వలన చాలా చల్లగా ఉంది. ప్రతిమ పక్కనే చాప మీద మేను వాలిస్తే ప్రాణం ఎక్కడికోపోయింది. మెలకువ వొచ్చేసరికి సంధ్యావాలుతోంది.

సంధ్యార్చన ప్రారంభమైనట్టుంది, కోవెల గంటలు మోగుతున్నాయి. కోవెల మంటపంలోంచి మావయ్య గళం 'నగుమోము గనలేని నా జాలిదెలిసీ..' అంటూ ఆర్ద్రంగా అంటోంది.

మళ్లీ రేపొస్తానని ప్రతిమకి చెప్పి బైటికొచ్చాను.

కోనేటి గట్టు దిగుతూ ఉంటే 'జగమేలే పరమాత్మా ఎవరితో మొరలిడుదూ?'

మామయ్య గొంతులోని ప్రశ్న తారస్థాయిలో తరంగితమౌతూ వెన్నాడుతోంది. నా ఒళ్లు గగుర్పొడిచింది ఊళ్లోకల్లా ఉన్నతంగా కన్పిస్తోంది మామయ్య వాళ్ల పెద్ద మేడ. ఈ టైంలో సీతారాముడు ఇంట్లోనే ఉండచ్చు. అటు రావి చెట్టు పక్కనించి మళ్లీ ఆ వేపు నడిచాను..

సీతారాముడు ఇంట్లోనే ఉన్నట్టున్నాడు. పోర్టికోలో కారుంది. అటు నైరుతి మూలలో వేప చెట్టుకింద మామయ్య సవారీ బండి రంగులు వెలిసిపోయి, వైభవాన్ని కోల్పోయి, పశువుల రెట్టల గుట్టల్తో దీనంగా తలదించుకొని ఉంది. గుర్రానెప్పుడో అమ్మే సారు. ఇటు పక్క పెద్ద దొడ్డిలో నాలుగు ట్రాక్టర్లు నిలిపి ఉన్నాయి. పశువులింకా ఇంటికొచ్చినట్టులేదు. నాలుగైదు లేగదూడలు గెంతడం ఆపి ఆత్రంగా తల్లులొచ్చేదిశ వైపు మోరలెత్తి చూస్తున్నాయి.

హాల్లోనే సోఫాలో శేషతల్పశాయిలా పవలించి ఉన్నాడు సీతారాముడు. అతని భార్య ధనం అతని తలవైపు కూర్చుని ఉంది. ఒళ్లంతా నగలన్నీ అలంకరించుకొని సగం మోడరేట్ గానూ, సగం సనాతనం గానూ ఉందావిడ. పక్కనే టీపాయ్ మీద పెద్ద టిఫిన్ ప్లేటులో సగం ఖాళీ అయిన కారప్పూస ఉంది.

మామయ్య పుస్తకాల బీరువా స్థానంలో ఐరన్ సేఫొకటీ, ఫ్రిజ్జొకటీ ఉన్నాయి. సరస్వతీ విగ్రహం ఉండేచోట లక్ష్మీ విగ్రహం ఉంది. ఆ బొమ్మ చేతిలోంచి బొమ్మకాసులు రాసులుగా రాల్తున్నాయి. కొత్తగా కట్టించిన షోకేసులోంచి వీణ నిస్సహాయంగా చూస్తోంది.

ట్రాక్టర్లు నడిపేవాళ్లు కాబోలు చేతులు కట్టుకొని సీతారాముడితో ఏదో వ్యవహారం మాట్లాడుతున్నారు. వాళ్లు వెళ్లేక నా వైపు చూసి ''అబ్బో అబ్బో, ఎప్పుడూ పట్నం నించి రాక?'' అన్నాడు సీతారాముడు పళ్లన్నీ కన్పించేలా నవ్వుతూ. వాడిది వాళ్లమ్మపోలిక. ''మా మరదలికి టిఫిన్ పట్రావే '' అని వాళ్లావిడకి హుకుం జారీ చేసాడు. ఆవిడ అలవోకగా కారాప్పూస పళ్లాన్ని ముందుకు జరిపింది.

''ఏంటి సంవత్సరాది పండక్కొచ్చేవా?''

''కాదు , నీతో పనుండొచ్చాను''

''ఏంటి నాతోనే, వారెవ్వా'' అని కన్ను గిలికాడు. చిన్నప్పట్నుంచి వాడు వెకిలి వేషాలు వెయ్యడం, వాటిని నేను తేలిగ్గా తీసుకోవడం అలవాటే కాని, ఈ రోజు ఒళ్లుడికి పోయింది.

''ఎవరైనా మినిష్టరుకి చెప్పి ప్రమోషనేదైనా ఇప్పించాలా? అంటున్నాడు సీతారాముడు.

''అదేం కాదులే దత్తుడూ'' అన్నాను నేను. దగ్గిర వాళ్లంతా వాణ్ణలాగే పిలుస్తారు. నాకుమాత్రం 'బావ' అని పిలిచే అలవాటు. ఈ రోజు వాణ్ణలా పిలవబుద్ధి కావడం లేదు. 'దత్తుడూ' అన్న నా కొత్త పిలుపుకి బిత్తరపోయి చూసేడు వాడు.

''పెద్దమామయ్య నలా బైటికి పంపించడం ఏమైనా బావుందా?'' అన్నాను నేను

గొంతులోకి వీలైనంత మృదుత్వాన్ని తెచ్చుకొని.

'' ఓహో, అదా సంగతీ, రాయబారానికొచ్చేవా? ఆయన్నింట్లోంచి బైటికి పొమ్మని నేనేం అన్లేదే, కావాలని ఆయనే పోయి చెరువు గట్టున కాపరం పెట్టి నన్నిలా వీథిలో పెడుతున్నాడు.''

'' ఆఁ... ఎంత మంది నౌఖర్లు పడి తినడం లేదు రోజూ'' అని అందించింది ధనం.

నేనావిడ వైపు చూడకుండా '' ఆయన నీ కన్న తండ్రని గుర్తుందా అసలు నీకు?'' అన్నాను.

''గుర్తుండబట్టే ఇంతకాలం భరించేను. ఉన్నదంతా ఆర్పేస్తానంటే ఎవడు మట్టు కూరుకుంటాడు? మాకూ పిల్లాజెల్లా కలగరా, ఉన్నదంతా ఆయన పిల్లలకే అవజేసేస్తే''

'' అరె, ఏంటలా మాట్లాడుతావ్ మరీ లోభిలా, తరాలుకూర్చుని తిన్నా తరగని ఆస్తికదా మీది. ఎప్పుడో నీకు పుట్టబోయే పిల్లలకోసమని తోడబుట్టిన దాని పెళ్లి ఆపేస్తావా?''

దత్తుడి మొహం జేవురించింది.

'' ఎవరు నాకు తోడబుట్టినవాళ్లు? నన్ను చిన్నప్పుడే మా అమ్మమ్మ దత్తత తీసుకుంది. ఈ ఆస్తంతా నాది. నాకు తెలిసీ తెలీని వయసులో నన్ను మభ్యపెట్టి లక్షలు తగలేసి పెద్దకూతురి పెళ్లి చేసారు. దానికోసం యాభై ఎకరాలమ్మేసారు. మా అమ్మమ్మ వారపున గల్లో సగం దాని మొహాన్నేసేరు. మిగిలిన సగం ఈ చిన్నదాని మొహాన్నేస్తానంటున్నాడు. అయిదు లక్షల కేష్ రెడీగా లేదంటే కొబ్బరితోట అమ్మదామంటాడా, అసలీయనెవడు నాతోటలు దొడ్లూ అమ్మడానికి? ఉట్టికెగరలేనమ్మ స్వర్గానికెగిరిందని ఆ డాక్టరు సంబంధం చూడ్డమెందుకు, ఏదో గంతకు తగ్గ బొంతకి కట్టబెడితే పోలా?''

నానోటివెంట మాట రాలేదు. డబ్బు మనుషుల చేత ఇలా పలికిస్తుందా? రక్త సంబంధాలూ, కష్టసుఖాలూ ఏవీ గమనించనీయదా?

కొంత తేరుకొని '' ఇంత జరిగేక ఇప్పుడా సంబంధం వదిలేస్తే మరో సంబంధం కుదరడం ఎంత కష్టం! అయినా నీ కన్న ముందు మీ అమ్మ మీ అమ్మమ్మకి కూతురు కదా, స్వయంగా ఆవిడ కడుపున పుట్టింది , ఆవిడ తర్వాతే నువ్వు'' అన్నాను.

''అవును మా అమ్మ మా అమ్మమ్మకి కూతురూ, ఆవిడ మొగుడు అల్లుడూను, దత్తత ప్రకారం నేను కొడుకునయ్యాక ఆవిడ ఈ ఇంటి ఆడపడుచు మాత్రమే. ఆవిడకి స్త్రీ ధనంగా మేమివ్వాల్సిందేమైనా ఉంటే ఆదాయన గారి మద్రాసు లీలలకి ఖర్చై పోయింది. అంతకి మించే అయ్యిందేమో కూడా. ఆయన పిల్లలకీ జెల్లలకీ తరతరాలుగా తినబెట్టడానికి ఇక్కడ అప్పనంగా వచ్చిన కొండలేం లేవు. కూర్చుని తింటే కొండలైనా

ఆగుతాయా?''

'' ఆయనేం కూర్చుని తిన్లేదే, మీ తాత గారి తర్వాత ఈ ఆస్థులన్నిట్నీ కాపాడిం దెవరు, పంట, సాగు వెయ్యికళ్లతో చూసుకున్నదెవరు పెద్దమామయ్యకాదా?'' నాకు తెలీ కుండానే ఆవేశంగా అరిచాను. దత్తుడు వ్యగ్యంగా నవ్వేడు'' అవును అవన్నీ మీ పెద్దమా మయ్యే చూసేడు. అందుకు ప్రతిగా వేం ఆయన కుటుంబాన్ని పోషించేం. మామయాలు పోషణ కాదు. తిండీ, బట్టా, దర్జాలూ, దానధర్మాలు సమస్తం మా డబ్బుతోనే జరిగాయి. చివ రికి ఒక కూతురి పెళ్లి కూడా''

ఈ దుర్మార్గుడితో ఎంత వాదించినా చెవిటివాడి ముందు శంఖం ఊదినట్టే తిప్పి తిప్పి సంభాషణని అక్కడికే తెస్తున్నాడు. పెద్దమామయ్య ఇంట్లోంచి కట్టుబట్టల్తో ఎందుకు దూరంగా వెళ్లిపోయాడో నా కర్థమౌతోంది. ఈ మూర్ఖుడు ఆయన ముందు కూడా ఇలాగే వాగి ఉంటాడు.

నేను హతాశురాలినయ్యేను. నిస్సహాయంగా దిక్కులు చూసేను. కన్నీళ్లతో నిండిన పెద్దమామయ్య జాలిముఖం నా కళ్లల్లో కదలాడింది. 'జగమేలే పరమాత్మ! ఎవరితో మొఱ లిడను? అంటున్న ఆయన ఆర్ద్రస్వరం నా చెవుల్లో ప్రతిధ్వనించింది.

లేచి నిల్చుని చేతులు జోడించేను'' దత్తుడూ, పోని అవన్నీ వదిలెయ్, ఒక అనాథ పిల్లకి పెళ్లి చేస్తున్నాననుకుని ప్రతిమ పెళ్లి జరిపించు. పెద్దమామయ్యకి శాంతి కలిగించు''

'' ఏం పెద్ద మామయ్య మీద అంత ప్రేమ ఒలికిపోతూంటే మీ ఆక్రమణలో ఉన్న ఆయన ఇల్లూ పొలం ఆయనకిచ్చెయ్యొచ్చుగా తన వరకూ వస్తే ధర్మపన్నాలు దూరంగా పోతాయి కాబోలు'' దత్తుడు కళ్లు చికిలించి క్రూరంగా చూస్తున్నాడు.

ఏం వింటున్నానో కొంత సేపటి వరకూ నాకర్థం కాలేదు.

నేను నిరుత్తరనయ్యాను. ఉక్రోషంతో నా కళ్లలోకి నీళ్లొచ్చాయి. ఉన్నట్టుండి ఒక్క సారిగా ఎక్కడలేని ఆవేశం ఆవహించింది నన్ను ''సరే అయితే ఆ ఇల్లూ పొలం నీకే ఇచ్చే స్తాను ప్రతిమ పెళ్లి నిర్విఘ్నంగా జరిపిస్తావా?''

''బుర్రలేని వాడెవడికైనా చెప్పు ఇలాంటి కబుర్లు. ఆ పాత మట్టి మిద్దెకీ, బోడి ఎకరం పొలానికీ కట్నంలో నాలుగోవంతుకూడా రాదు, మీ నాన్న పి. ఎఫ్ డబ్బుతో చవ కలో కాలవకింద అయిదెకరాలు కొని కొబ్బరి మొక్కలేయించింది చూడు మీ అమ్మ, అది కూడా కలిపితే కాని పని కాదు'' కవ్వింపుగా చూస్తున్నాడు సీతారాముడు.

అమ్మ ఈ ప్రపోజల్ ఖచ్చితంగా ఒప్పుకోదు. ఒప్పించడం నాకు సాధ్యమూ కాదు. మరింకే గత్యంతరమూ లేదు. ఇంకేం ఆలోచించదల్చుకోలేదు.

''సరే'' అన్నాను.

ఈ సమాధానాన్ని ఊహించి ఉండడు బహుశా . దత్తుడు వెలవెల పోయాడు.

ధనం ఎందుకో నా వైపు నిరసనగా చూసి విసలిసా నడిచి లోపలికికెళ్లి పోయింది. దత్తు డేదో అనబోయి ఆగిపోయాడు.

నాకర్థమైంది, పైకనకపోయినా వాళ్లనాలనుకున్నదిదీ: 'అంతా పెద్దమావయ్య కోసం ధారపోసేస్తే రేపు నిన్నెవడు పెళ్లాడతాడు?' అని. నా పెళ్లికి మూలం నా ఆస్తిపాస్తులే అయితే అలాంటి పెళ్లి నాకొద్దు. ''నాకు సెలవాట్టేలేదు. ఎల్లుండి మధ్యాహ్నాని కల్లా రాతకోతలు ముగిసేలా చూడు. ఆ పై మాట తప్పొద్దు. పెళ్లి చక్కగా జరగాలి, ఆ తర్వాతే రిజిస్ట్రే షను. మరో విషయం, ఇదంతా మా అమ్మకి తెలీనీ వద్దు'' అన్నాను బైటికి నడుస్తూ.

మర్నాడు మావయ్యకి ప్రతిమ పెళ్లి జరిపించడానికి దత్తుడు ఒప్పుకున్నాడని మాత్రమే చెప్పేను, మిగిలిన వివరాలేవీ చెప్పలేదు. మావయ్య అనుమానంగా చూడబో తుండగా కళ్లు తిప్పుకుని వచ్చేసాను. అమ్మని నాకూడా హైదరాబాదు వచ్చేలా ఒప్పించ డానికి నా తాతముత్తాతలు దిగి వచ్చారు. మొత్తానికెలా అయితేనేం ఒప్పుకుంది.

పెద్ద మావయ్యతో చెప్పడాని కెళ్లినప్పుడు ''అన్నయ్యా, ప్రతిమ పెళ్లై పోయాక నువ్వు కూడా మా దగ్గరికి వచ్చెయ్యాలి'' అంది అమ్మ.

విరాగిలా నవ్వేడు పెద్దమావయ్య ''జానకీ, మనిషెప్పుడూ తనకోసం తను బత కడు. బాధ్యతలు తీర్చుకోడానికీ ఇతరుల మెప్పు పొందడానికీ బతుకుతాడు. స్వార్థ పరుడు కూడా, ఇతరుల మెప్పుకోసమే ఆస్తుల్ని పెంచుకుంటాడు. నిజానికీ పొట్టకి గుళ్లో ప్రసాదం గుప్పెడూ, కోనేటి నీళ్లు దోసెడూ చాలవంటావా? శరీరాన్ని కప్పడానికీ ఒక్క వస్త్రమూ చాలదా?'' అన్నాడు.

కోవెల తోటలో ఎక్కడో కోయిల విషాదరాగం పలుకుతూండగా పెద్దమావయ్య నుంచి వీడ్కోలు తీసుకున్నాం అమ్మానేను.

గోదావరి ఎక్స్‌ప్రెస్ పట్టాలమీద నిరాఘాటంగా పరుగెడుతోంది. బర్త్ పరుచుకొని పడుకోబోయే ముందు అమ్మ'' కవితా! పెద్దమావయ్య మాటలు వింటే నాకు భయమే సిందే, ఎంత విరాగిలా మాట్లాడేడో చూసేవా'' అంది

అమ్మ కాళ్ల మీద దుప్పటి కప్పేనెపంతో ఆమె పాదాల్ని ఓసారి తాకి ఆ చేతిని కళ్ల మీదుంచుకుంటూ'' అమ్మా, ఆడపిల్లకంత చదువెందుకని ఎందరు నిరోధించినా లక్ష్య పెట్టక నన్ను చదివించేవు. ఈ జన్మంతా నీకు ఋణపడి ఉంటానమ్మా'' అన్నాను.

''నీకేమైందే?'' విస్తుపోతూ అమ్మలేచి కూర్చుంది.

''నిజానికి మనిషి బ్రతకడానికి గుప్పెడు అన్నమూ, కట్టుకోడానికో బట్టా ఉండ డానికో గూడూ చాలవూ? అంతకన్నా స్వార్థం అనవసరం కదా'' అన్నాను దుప్పటిని ముఖం మీదికంటా కప్పేసుకుంటూ.

(మే 1995 విపుల పోటీలో బహుమతి)